

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 70 • Maribor, torek, dne 26. julija 1938 • Leto XIII

Evropa izgublja na terenu

Delavnica sveta je bila nekoč Evropa. Anglija je bila prva industrijska dežela. Iz stare zemljine je blago stoletja odtekalo po vsem svetu in pospeševalo gospodarstvo v njej. V tem razvoju se pa že desetletja pojavlja izprememba. Nekaj številčnik nam to pokaže.

Delež Evrope v svetovni produkciji je znašal leta 1860 brez Rusije 75 odstotkov. Od takrat pa silijo v ospredje bolj in bolj druge zemljine. Leta 1913 je znašal ta delež Evrope le še 53 odstotkov. Nato je prišla svetovna vojna, ki je gospodarskim interesom Evrope v svetovnem gospodarstvu mnogo škodovala ter zbudila industrializacijo izvenevropskih dežel. Evropski delež v svetovni produkciji je nazadoval v letih 1914 do 1918 zelo, pa je potem do 1920 zopet napredoval do 44 odstotkov. Kljub konsolidaciji evropskega gospodarstva v povojni dobi, so pa druge dežele in zemljine stalno bolj silile v ospredje, tako da je delež Evrope v svetovni produkciji nazadoval do 1936 na 40 odstotkov.

Gre torej za razvoj, ki je navidez nepremagljiv, in vendar ni tako. Evropa se mora namreč zavedati svoje vloge v svetovnem gospodarstvu ter skušati vse nevarne točke v mejah mirne zemljine po možnosti odstraniti. Poučen je delež posameznih dežel na produkcijski sili sveta. Anglija je 1860 producirala še 37 odstotkov, Zedinjene države 22, Francija 16, Nemčija 15. Anglija pa je nazadovala od 1860 do 1910 od 37 na 15 odstotkov. Nemčija se je mogočno okrepila in je dvakrat prekašala Francijo, pa tudi Anglijo je prekašala v svetovni produkciji. Ta premaknitev razmerja v oskrbovanju sveta z blagom je bila deloma vzrok svetovni vojni, ali vsaj napetosti so izhajale odtod.

Korist od nazadovanja Evrope v svetovni produkciji industrijskega blaga sta imeli Japonska in predvsem Amerika, oziroma Zedinjene države. Amerika je dosegla 1920 že 50 odstotkov produkcije, pa je kasneje nazadovala na 28 odstotkov spomladi 1938. Anglija je prvotno pridobila v produkciji, doživela pa je pozneje do 1937 padec na 10 odstotkov. Nemčija je imela 1913 15,50 odstotkov produkcije in je med vojno in še pozneje večkrat nazadovala ter je končno 1938 spomladi opravljala 13 odstotkov produkcije. Edino Nemčija kot stara industrijska država si je zopet nekoliko opomogla. Delež Čehoslovaške je znašal pred vojno 2 odstotka, v letu 1937 pa 1,5 odstotka. Ta država se mora torej tudi pobrigati, da doseže staro višino.

Svetovnopolične in svetovnogospodarske napetosti so trenutno precej velike. V marsičem so podobne razmeram tik pred vojno. Upajmo, da nas ne zapeljejo zopet v vojno, zakaj evropsko gospodarstvo bi prišlo ob krvavem prelivanju krvi morda za vedno v propast in bi ne mogla ohraniti niti današnjega položaja. Življenjski standard bi nazadoval dalje in dve do tri generacije bi morale prenašati breme. Evropske države se morajo sporazumeti in svoje notranje razmere lepo urediti. Tukaj ne bo mogla Evropa s svojim ogromnim delom nikdar propasti, marveč bo zaradi velike potrebe v vseh panogah gospodarstva dosegla ugoden položaj, kakršnega si more le želeli. Upajmo, da se to zgodi!

Za 70 milijonov lir žita je letos v prvih mesecih uvozila Italija. Prejšnje leto pa so ga uvozili v prvem polletju za eno milijardo 200 milijonov lir.

Gospodarska pomoč srednji Evropi in Balkanu

Problem gospodarske pomoči srednji Evropi in Balkanu obravnavajo v Londonu prav resno. V prvi vrsti prihajajo za to pomoč v poštev Jugoslavija, Grčija in Rumunija. V Angliji se osnuje v ta namen trgovska družba, ki bo eksploatirala dobrine teh dežel na eni strani, na drugi strani pa, ker sama ne potrebuje vsega blaga iz teh dežel, bo organizirala eksport v druge dežele. — Sodelovala bo tudi Francija. Perspektive za kapital so ugodne zlasti, ker je življenjski standard v teh deželah silno nizek in slabe mezde.

Angleški kapital bi rad raztegnil svoje poslovanje še na druge dežele. Ali se mu to posreči ali ne, še ni jasno. Celotna Rumunija, zlasti Poljska se v primeru, če bi sodelovali z angleškim kapita-

lom, bojita nemške gospodarske vojne, ki bi prešla v ekstrem, kakršen je običajen v današnji nemški politiki.

V tej stvari pa angleški kapital ne omenja čehoslovaške republike, čeprav je ta najbolj ogrožena. Angleški kapital meni, da je treba nuditi najprej tem deželam pomoč, jih okrepiti in šele nadaljnja akcija bi zajela Čehoslovaško in Poljsko.

Čehoslovaška bi rada prevzela posredovalno vlogo v trgovini med temi deželami in zahodnimi velesilami, kar bi operacije otežkočalo, zlasti, ker te dežele že dolgujejo večje zneske čehoslovaški republiki. Zato ta misel Angliji in tudi našim gospodarstvenikom ni všeč. Mogoče pa bi bilo, da čehoslovaška republika, ker je razmeroma

božata dežela, pri tem velikem sanacijskem delu aktivno sodeluje, čeprav iz početka z manjšim deležem. Sodelovanje že iz početka bi bilo temelj za pritegnitev še ostalih dežel, ki se še ne upajo določiti za sodelovanje srednjeevropskih in balkanskih dežel.

Verjetno je, da se angleški kapital ogiblje Čehoslovaške iz oportunitete, ker ni rešeno narodno manjšinsko vprašanje, da ne bi kakorkoli vplival na potek pogajanj in sporazuma.

Problem je važen tudi za delavstvo v toliko, v kolikor je danes njega socialni položaj slab. S pozitivitvijo gospodarstva, s sodelovanjem podonavske kotline in Balkana bi se dvignil socialni standard in minila bi vojna nevarnost, s katero nam vedno groze.

O čem so govorili v Parizu?

Najvažnejše bistvo pariških razgovorov med Anglijo in Francijo je, da hočeta obe velesili sodelovati pri ureditvi evropskih stvarih in tudi glede mednarodnih problemov, ki so z zamotanostjo v zvezi.

Sodelovanje obeh držav se bo nanašalo predvsem na gospodarsko in vojaško sodelovanje, dalje na intervencijo glede najbolj perečega vprašanja krkonoskih Nemcev, da čehoslovaška vlada čimprej uveljavi narodnostni statut, ki ga bosta svetovali Anglija in Francija po intervenciji Hitlerjevega tajnika Wiedmanna tik pred pariškimi konferencami pri angleškem zunanjem ministru Halifaxu. Bojimo se le, da ne bi ta intervencija preveč posežala v suverenost svobodne in demokratične republike z ozirom na druge interese mednarodne politike.

Nadaljnji program angleško-francoske zveze je razgovor štirih velesil (Anglije, Francije, Nemčije in Italije) glede

dodelitve kolonij Nemčiji, o omejitvi oboroževanja, o mednarodnih finančnih in gospodarskih sporazumih. Toda o teh vprašanjih naj se razpravlja šele po rešitvi španskega in čehoslovaškega vprašanja.

Anglija in Francija nadalje zahtevata umik španskih prostovoljcev, da se potem uveljavi angleško-italijanski sporazum in pa, ker bo to omogočalo potem tudi potrebni sporazum med Francijo in Italijo. Takrat namerava Anglija priznati tudi osvojitve Abesinije, kar Italija najbolj želi zaradi svojega imperijalnega dostojanstva.

Taki so glavni načrti poživljenega sodelovanja med Anglijo in Francijo. Bistveno niso načrti novi, ker navajajo sicer širokopotezne akcije, ki naj bi prisilile zlasti Nemčijo, da preide na konstruktivnemu mednarodnemu sodelovanju z zahodnimi demokratičnimi velesilami.

Ruska „Pravda“ o pariških razgovorih

Ruska »Pravda« je mnenja, da bo imel pariški dogovor pomen prav za prav šele takrat, če se bo obrnil proti totalitarnim državam. Obenem smatra, list, da ima kraljev obisk zlasti politični pomen za predsednika vlade Chamberlaina.

V Angliji se je pojavila močna opozicija proti Chamberlainovi politiki ne le v opozicionalnih, ampak tudi v kon-

servativnih vrstah. Utrditev zveze med Anglijo in Francijo naj pa popularizira njegovo politiko in omili opozicijo.

To je verjetno in jako verjetno je tudi, da Chamberlain ne misli na radikalno pomoč Čehoslovaški, ne na pomoč Španiji, ampak le na velikopotezno in kompromisno mednarodno politiko, ki je najbolj poceni.

Novi direktor mednarodnega urada dela

Direktor mednarodnega urada dela Harold Butler odstopi konec tega leta. Direktor Butler je deloval v uradu 20 let in je bil naslednik Alberta Thomasa.

Upravni svet mednarodnega urada dela je dne 4. junija 1938 izvolil novega direktorja Johna G. Winanta, za namestnika ravnatelja pa je imenoval sedanjega ravnatelja E. J. Phelana.

Novi direktor Winant je Amerikanec in je bil podravnatelj urada od aprila 1935. Rojen je bil 23. februarja 1889 ter je absolviriral vseučilišče. Še leta 1935. ga je Roosevelt poklical v Ameriko, da je prevzel vodstvo urada za socialno varnost. V letu 1936. pa se je vrnil k

mednarodnemu uradu dela. Odlikoval se je zlasti v veliki ameriški tekstilni stavki 1934 kot predsednik preiskovalnega odbora. Bil je tudi poslanec in guverner države New Hampshire. Sedanjemu ravnatelju je izjavil, da je Winant izredno sposoben za to mesto.

Novi namestnik ravnatelja Edvard Phelan je Irec, rojen l. 1888. v Waterfordu. Služil je v diplomatični službi. Na mirovni konferenci 1919 je bil tajnik za delavska vprašanja v britski delegaciji. Ob ustanovitvi mednarodnega urada dela 1920 ga je imenoval Albert Thomas za voditelja diplomatičnega oddelka pri uradu. Od 1933. je podravnatelj mednarodnega urada dela.

Vatikan simpatizira z ljudsko fronto

Italijanski fašistični listi so pričeli hudo napadati Vatikan in mu med drugim očitajo, da simpatizira z ljudsko fronto in da razni cerkveni dostojanstveniki ne odklanjajo dovolj ostro bolševiškega sistema. Te vesti ponatiskujejo tudi nemški listi, kar priča, da bo fašizem kmalu napovedal ostro borbo katoliški cerkvi.

Obnova diplomatskih stikov med Anglijo in Mehiko

Predsednik Mehike Cardenas je izjavil, da je Mehika pripravljena, takoj obnoviti diplomatske zveze z Anglijo, sprejeti pa ne more tozadevno nobenih posebnih pogojev. Glede petroleja pa je izjavil, da bo Mehika prisiljena, prodajati petrolej vsem državam, če ga demokratske države ne bodo hotele kupovati.

Belgijska vlada za zaščito rudarjev

Carina na uvoz premoğa.

Ker so premoğovna skladišča v Belgiji polna, je vlada sklenila, uvesti carino na uvoz premoğa, da bi s tem zaščitila rudarske mezde in preprečila brezposelnost, ki bi se sicer v rudarski industriji gotovo pojavila. S tem bi se seveda pojavili tudi novi socialni boji, ki bi jih pa vlada rada preprečila.

Angleška delavska stranka za begunce

Poslanec angleške delavske stranke je vprašal britsko vlado, če je pripravljena gostoljubno sprejeti vse one emigrante, ki morajo zapustiti svoje dežele iz političnih, verskih in plemenskih razlogov. Sir John Simon je izjavil, da Anglija to rada stori in bo storila.

Lebrun vrne obisk v Londonu

V prvem tromesečju pojde predsednik francoske republike Lebrun v London, da vrne obisk.

De Brouckère o II. obletnici vojne v Španiji

„Tudi tedaj, če bo Španija jutri po čudežu rešena vojne, bo naša pomoč potrebna še leta in leta!“

Predsednik socialistične delavske internacionale, s. Louis de Brouckère je ob dveletnici državljanske vojne v Španiji objavil v švicarskem »Volksrechtu« apel na mednarodno socialistično gibanje, v katerem pravi med drugim:

Glavna naloga socialistične internacionale napram Španiji je zlasti političnega značaja. Španija se nahaja v boju proti sveti alijanci, ki hoče vse narode proti njihovi volji zaščititi pred svobodo. Leta 1815., v dobi svete alijance, so imenovali svobodo »revolucijo«, danes pa označujejo ta pojem z »marksizmom«.

Resnica je, da Italija in Nemčija želita osvojiti oporišča v Sredozemskem morju proti Veliki Britaniji in Franciji. Toda je istotako resnica, da fašistične sile žele v Španiji uničiti celotno mednarodno delavsko gibanje. Zato je stvar, ki se zanjo bore španski delavci danes tako krvavo, skupna vsemu mednarodnemu organiziranemu delavstvu. Njih zmagi bo okrepila položaj delavstva po vsem svetu, dočim bi njih poraz jako otežkočal situacijo mednarodnega delavskega gibanja. Zato socialistična internacionala z vso svojo politično močjo podpira te boje.

S pomočjo navidezne in varljive politike »nevmešavanja«, je Španija izobče-

na iz mednarodnega prava. Zato se je treba pobrigati, da zopet pride do tega prava. Španija mora priti v položaj, da bo imela pravico, kakor vsaka druga dežela s pravnoveljavno vlado, nabavljati si orožje za svojo obrambo. Republiška Španija mora imeti pravico, da svobodno vozi po morskih potih.

Jasne obveze, na katere so članice Društva narodov medsebojno pristale, se morajo sedaj izpolnjevati tudi glede Španije. Vse te enostavne, toda pozabljene resnice je naša internacionala priobčila vsemu svetu. Vse njene stranke so sledile nje pozivu, toda mnogo bo še treba storiti. Ali jaz ne pišem tega samo zato, da svet opozorim na vest. — Španija potrebuje orožja. Potrebuje življenjske potrebščine, zdravila, hrano za deco in nje matere. Miličniki se bore junaško, toda pogostoma s praznim želodcem. Oče, ki v strašnih razmerah prenaša vse muke, da bo njegov sin postal svobodni človek, se vprašuje, če morda ne bo njegov sin umrl od gladi, preden bo izvojevana zmaga. V bombardiranih mestih umirajo ranjenci, kjer večkrat ni najnujnejših zdravil.

Politika nevmešavanja nam še ne brani, pošiljati moko v Španijo, kondenzirano mleko, bolniške potrebščine in sto in sto drugih potrebščin, ki jih

nimajo ne po vaseh in ne po mestih. Treba je razumeti, kako so ti ljudje prizadeti po pomanjkanju, in občudovati njih vztrajnost v teh razmerah. Povdariti moram, da žele tudi šolski material, hoteč voditi med državljansko vojno v republikanski Španiji borbo proti analfabetizmu. Potrebe so ogromne. Pomočki se morajo pomnožiti, če jih hoče mo zadovoljiti. V teh dveh letih je bilo mnogo storjenega v mnogih deželah, da se poveča pomoč Španiji. Internacionala je poslala znatne pošiljke. Ali treba je še mnogo več storiti in še dolgo bo potrebna mednarodna pomoč, pa naj se v Španiji razvijajo razmere kakorkoli. In če bo jutri Španija po čudežu rešena vojne, bo treba še leta in leta pomoči, da si delovno ljudstvo opomore od bede, ki jo je povzročila ta strašna vojna.

Republikanska armada

je po vojnem poročilu iz Barcelone v južnem odseku bojišča pri Baracasu, odbila vse napade nacistov. Bitka je trajala 4 ure. Republikanci so na to izvršili protinapad pri Serocruzi in San Rocu in prizadeli sovražniku velike izgube. V letalski bitki so republikanska letala sestrelila 8 nacističnih letal, zgubili so pa tri svoja letala.

147 zdravniških mest je razpisala dunajska mestna občina. Baje primanjkuje zdravnikov, ker so židovskim zdravnikom prepovedali izvrševanje prakse.

Francoski zunanji minister Bonet je te dni podrobno informiral češkoslovaškega poslanika dr. Osuskega o razgovorih z angleškim zunanjim ministrom Halifaxom in povdaril, da je ostalo angleško-francosko stališče do češkoslovaške neizpremenjeno in da obe vladi budno zasledujeta razvoj dogodkov.

Poljsko potniško letalo, ki je vozilo na progi Varšava—Bukarešta, je v bližini mesta Campolunge padlo na tla, pri čemur je bilo ubitih 14 oseb.

Severne države in društvo narodov. V Kodanju so se sestali na konferenci zastopniki Norveške, Danske, Finske, Nizozemske, Luxemburga in Belgije, kjer so razpravljali o stališču, ki ga bodo zavzele te države v bodoče do Društva narodov.

Ruski protest v Varšavi. Ker je varšavska policija namestila v bližini ruskega poslaštva posebne straže, ki legitimirajo in često tudi aretirajo osebe, ki se po opravih zglašijo v poslaštvo, je upravnik poslov po nalogu sovjetske vlade vložil oster protest pri poljski vladi.

Portugalska je priznala aneksijo Abesinije in s tem italijanski imperij.

V New-Yorku je izvršil samomor senator Julius Bertad, ker so mu prišli na sled, da je bil soudeležen pri izdajanju dovoljenj za prodajo alkoholnih pijač.

Avstrijske novice

Avstrijci in posebno Dunajčani so do »anšlusa« mislili, da obstoja nacionalizem v glavnem iz zunanosti: kljukastih zastav, hitlerjevskega pozdrava in dviganja roke. To so se tudi hitro naučili. Rajhovski potniki, ki so prišli prve dni na Dunaj, so trdili, da v rajhu nikdar ni bilo toliko zastav in toliko pozdravljanja kakor na Dunaju. Posebni mojstri v pozdravljanju so postali nekateri natakari, ki so na iztegnjeni levici nosili skladovnice krožnikov, obenem so pa desnico dvigali v pozdrav vsakemu gostu vsakokrat, ko so ga postregli. Dunajski gauleiter, naš rojak Globočnik je pa sedaj odredil, da se morajo Dunajčani v najkrajšem času poglobiti v pravo jedro nacionalizma in je ukazal, da mora vsaka dunajska strankina organizacija v času od 11. do 21. julija prirediti dnevno po 40 do 60 predavanj o nacionalsocialističnem nauku, dolžnost Dunajčanov pa je, da se teh predavanj udeležujejo.

Zadnji avstrijski policijski minister Mihael Skubl, ki je bil pred vojno policijski komisar v Ljubljani, je, kakor se sedaj potrjuje, konfiniran v mestu Kassel v Nemčiji. Konfiniranje obstoji v tem, da ne sme zapustiti mesta in da se mora vsak dan parkrat javiti pri policiji. Bivši Schuschniggov minister prosvete Pernthner pa se nahaja v koncentracijskem taborišču Dachau.

Avstrija ni prišla praznih rok v Nemčijo. Avstrijski listi sedaj izračunavajo, koliko zlata in deviz (terjatev v tujih državah je zasegla Nemčija v Avstriji). V avstr. narodni banki je dobila zlata za 220 milijonov mark. (Nemška državna banka je do tedaj imela zlata samo za 76 milijonov mark). Na zlatih devizah je dobila okrog 110 milijonov mark, na naložbah v Angliji 55 milijonov, na klirinških dobroimetjih okrog 100 milijonov, skupaj okrog 7760 milijonov dinarjev. Razen tega cenilo še privatna avstrijska imetja v inozemstvu na 1.1 do 1.6 milijard mark.

Zakaj naša mesta ne grade delavskih stanovanjskih hiš

Beograd gradi 20 hiš.

V Sloveniji je po mestih veliko pomanjkanje delavskih stanovanj. Isto velja večinoma za industrijske kraje.

Beograjska občina, ki je glede počasnih stanovanj jako ubožna, bo zgradila letos do 1. novembra 1938 20 hiš s 114 delavskimi stanovanji. Občina in ministrstvo socialne politike sta ugotovili, da je treba zgraditi najmanj okoli tisoč delavskih stanovanj v Beogradu. V ta namen se zbere glavica 25 milijonov dinarjev, ki je poskrbita vsak pol.

Pri nas se delavskih stanovanj ne gradi, ker se nihče ne interesira za to vprašanje. Delavstvo, ki mora prenašati stanovanjsko bedo, naj zahteva od občin stanovanjsko akcijo.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Doma in po svetu

Dr. Stojadinović 50-letnik. V soboto, dne 23. t. m. je praznoval ministerski predsednik dr. Stojadinović 50-letnico svojega rojstva. Med drugimi je jubilaru čestital tudi kancler Hitler, italijanski tisk pa je objavil o dr. Stojadinoviću obširne in laskave članke.

Parlamentarna delegacija bo v kratkem odpovala pod vodstvom predsednika skupščine g. Cirića v Sofijo, kjer bo obiskala bolgarske parlamentarce.

Društvo »Priatelj slovenskih gor« je izdalo oklic na slovensko javnost za pomoč radi povodnje težko prizadetemu prebivalstvu ob Muri. Škoda baje znaša 9.000.000 dinarjev. — Prispevki naj se pošiljajo na društvo »Priatelj slovenskih gor« v Ljubljani. Nabiralno akcijo je odobrila banska uprava.

Velike verske svečanosti pravoslavne cerkve so se vršile v soboto, dne 23. t. m., ko je bila obletnica smrti patrijarha Varnave.

Prva mednarodna tekma letelih modelov je bila otvorjena minulo soboto na aerodromu v Ljubljani. Tekme se je udeležilo 47. tekmovalcev iz enajstih držav. Med tekmovalci je tudi ameriški Slovenec John Zaic.

»Jugoslovanski čelik« (Jugoslovansko jeklo). Tako se bo imenovala delniška družba, ki jo osnujejo v Beogradu z glavnico 600 milijonov

dinarjev. Ustanovitev družbe pomeni centralizacijo rudnikov in tovarn: v Zenici, Brezi in Ljubiji. Družba bo stremila po nadaljnji centralizaciji. Državna hipotekarna banka bo udeležena pri družbi z 200 milijonov dinarjev glavnice.

Beograd dobi olimpijski štadijon. V zadnjem času je bil v Beogradu voditelj telesne vzgoje v Nemčiji. Sedaj pa javljajo, da bo beograjski olimpijski štadijon gradil nemški profesor arhitekt Werner March. Vlada ga je že pooblastila za to delo.

Palačo borze dela v Beogradu bodo slovesno otvorili v prvi polovici avgusta meseca.

Radi par jabolk, ki jih je pobral 18-letni posestnikov sin Geršak Ivan v sadovnjaku v Plešu pri Kozjem, je Nerat strelil z lovsko puško na mladeniča in ga ubil. Storilca so aretirali in upamo, da bo dobil za svoj zločin primerno kazen.

Živinska kuga na parkljih in slinavka se v Nemčiji silno razširja. Nad 125.000 hlevov je bilo okuženih v Nemčiji okoli 15. t. m. V Avstriji je okuženih 2000 hlevov.

46.000 katoličanov je na Dunaju priglasilo izstop iz cerkve, odkar je v Avstriji zavladal nacional-socializem. Čudno, da o teh izstopih ne ve nič poročati »Slovenec«, ki hoče sicer biti najbolj informativen list.

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

36

— N-da-a! — je tiho zategnil Dosjekin. — O vsem tem je treba razmišljati. Kaj če bi ti, Peter Vasiljevič enkrat zbral svoje sile in nam napisal knjižico o vsem tem, razložil bi nam svoje misli, a mi bi jo na skrivnem natisnili in razširili med ljudi, to — to bi se ljudstvo zamislilo, uh!

— Kje pa jaz morem, Jegoruška — se je smeje in mahaje z rokama otepal stavec, — saj nisem zmožen? Razumem že — razumem: ljudem vsaditi take misli, — to bi jih razbudilo in dvignilo! Ampak napisati to nisem zmožen, ne znam, kaj bi tajil.

— Eh, škoda! A ti bi mogel, Vanjuša, vse te preroke, ki so bolj odločni, povezati v šopek in v knjižico! A te razne naše sekte — Marijina vera, Akulkina vera, Pantelejeva bratovščina — so same zablude!

Zamaknil se je, ozarjen z našim smehljajem.

— Ko naraste naše število, začnemo s časopisom... V njem bomo lahko o vsem pisali! Tebi, Vanja, bomo poverili vse cerkvene in verske reči — le pripravi se!

— Saj se učim — je skromno rekel Vanja in od samega veselja je postal kakor breztesen. — Potrebna bi mi bila knjiga o vesoljnih cerkvenih zbiorih, kako so se škofje volili za te zbore, v čigavem imenu so določali cerkvene dogme in verske resnice in sploh — kako se je vse to delalo?

Kuzin je majal z glavo in rekel:

— Vidim, da nameravate še veliko napraviti, daj vam Bog svojo pomoč! A kaj pa posvetne knjige pišejo o teh vprašanjih, a?

Dosjekin je z roko pogladil travo in odgovoril:

— V naših — se zanika!

— Popolnoma?

— Popolnoma!

Stavec je stisnil ustnico z zobmi in si pogladil brado.

— To je zelo neprijetno! Kako bi rekel... Se niso li prenašali s tem, a?

— Sam poglej in prečitaj!

— Hm... Treba bo res pogledati... Težko mi bo to razumljivo, a?

— Poskusi! — ga je ljubeznjivo vzpodbujal Jegor.

— Treba bo poskusiti!

Po tem razgovoru je Kuzin še z večjo vnemo tekal po okrožju, izginjal, se nenadno spet pojavljal in pravil:

— O, to je imeniten kmetič, kakor nalašč ustvarjen za našo družbo. A ta tudi. In še tale.

Ljudi je izbiral po svojem čustvu in se je redkokdaj v njih zmotil, vsi njegovi znanci so bili tako ali drugače v živo zadeti v svojih dušah od gorja in ponižanja poslednjih let in videlo se je, da vsi razumejo, da takò živeti, kakor so doslej živeli, — ni bilo več mogoče.

— Jaz bom vaš pravi človeški lovec! — se je hvalil Kuzin in je sočutno pristavil: — Ampak presneto malo vas je, pismoukov, premalo za vse te kraje!

— No, — je godrnjal Jegor, — čez mero nam jih bo navlekel, preveč si prizadeva. Kje pa moremo vsem razbistriiti glave, nam je treba samo v toliko pridobiti očete, da bi svojim otrokom ne branili — to bi nam zadostovalo!

Vedno bolj nam je bilo jasno, da nas je premalo: poletna dela na poljih so bila končana, ob zgodnjih jutrih je že bilo slišati veselo pritrkavanje cepcev, ljudje ki so opravili glavna kmečka dela, so nas vlačili na vse strani.

Avdjej, ki se je čez poletje namučil in nadelal, je postal mršav in je vedno bolj venel, postal je dolgočasen in zanemarjen. Aljoša je bil zaposlen z otroci in je komaj uspeval odgovarjati na njih vprašanja, jezil se je in klet, a Vana — nam je bil slab pomočnik; ves se je poglobil v svoje delo. — religija in cerkev. Le Dosjekin je vlekel kakor konj po tri noči zaporedoma, ne da bi kaj spal, begal je iz ene vasi v drugo, čital je iz časopisov članke o dumi kmetom, ki mu jih je Kuzin zbiral skupaj. Jegor je z vztrajno gorečnostjo čital »Zbirko zakonov«, »Odredbe o kmetijstvu« in druge knjige o zemljiškem vprašanju in kakor je bilo videti, je zelo napredoval v razumevanju teh modrosti.

— No, to so pa res zakoni! — je pravil. — V njih je človeku kakor ribi v mreži, kamor suneš z nosom — povsod je zanjka!

Ozlobljen je pljuval in tožil:

— S čim vse mora človek tratiti svoj dragocen čas, a! Eh, ko bi se mogel poučiti in prečitati nekaj dobrih knjig!

(Dalle prhodniti.)

Iz naših krajev

HRASTNIK

Razvite prapora hrastniške podružnice ZRJ se zaradi raznih težkoč ni moglo vršiti v nedeljo, dne 17. t. m. temveč se je morala prireditve omejiti na navadno vrtno veselico, ki pa je bila sijajno obiskana. Vodstvo podružnice ZRJ je z uspehom, tako v gmotnem kakor v moralnem oziru, popolnoma zadovoljno in se iskreno zahvaljuje vsem delavcem, da so prireditve v tako velikem številu posetili. K uspehu je mnogo pripomogla tudi rudarska godba, ki je neumorno igrala, program pa sta lepo izpopolnila pevski zbor »Vzajemnosti« I. in II. ki sta zapela več lepih delavskih in narodnih pesmi. Razvite prapora se bo vršilo drugo leto.

JESENICE

Razrešeni delavski zaupniki so zmagali pred državnim svetom. Leta 1936 je banska uprava razrešila tri delavske zaupnike ss. Čelensnika Jožeta, Stražišarja Viktorja in Kralja Ignacija. Češ da so prekorajali svoje funkcijske dolžnosti. Pritožba na Ministrstvo socialne politike je bila odklonjena, nakar je tovarna še istega dne odpustila vse te tri zaupnike iz službe. Zaupniki so proti razrešitvi napravili tožbo na Državni svet in ta je uničil dne 17. junija t. l. pod br. 28734/37 rešenje Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja ST. Br. 94880/36 z dne 16. januarja 1937 v celoti. Razsodba Državnega sveta pravi v bistvu tole: Če so se zaupniki res težko pregrešili proti svojim dolžnostim, mora ugotoviti pristojna inspekcija dela. Ta mora izvesti preiskavo neposredno po svojih organih. Šele, če je ta postala točno tako, se more iznesti odločitev o razrešitvi. Iz aktov pa je razvidno, da banska uprava sploh ni vodila nobenega postopanja po svojih pristojnih organih. Rešenje sicer pravi, da so pristojne oblasti ugotovile kršitev. Medtem pa edina pristojna oblast t. j. inspekcija dela, sploh ni ničesar preiskovala. Nasprotno je inspekcija dela zahtevala svoje poročilo od Okrajnega načelnika v Radovljici in na tem poročilu ter na poročilu policijskih organov je zgradila svojo odločbo. To je nasprotno zakonom in ker je inspekcija dela postopala proti zakonitim predpisom ni moglo rešenje Ministrstva take odločbe potrditi. Rešenje Ministrstva je zatorej uničeno. Ta sodba je za delavske zaupnike dalekosežnega pomena, kajti na nji temelji cela vrsta tožb in sklepov in treba bo, da se zdaj vsa ta vprašanja rešijo tako kakor to predvidevajo zakoni. Nas vedno, da so delavski zaupniki po poltrogletni borbi prišli do svojih pravic.

16 delavskih zaupnikov na zatožni klopi. Ko je potekala funkcijska doba delavskih obratnih zaupnikov na Jesenicah za l. 1937 so leti v obrambo svojih razrešenih tovarišev in zaradi nerazčiščenih zadev razreševanja in odpustov raznih delavskih zaupnikov v l. 1937 sklenili, da se volitve za l. 1938 ne vršijo in se mandati delavskih zaupnikov podaljšajo za l. 1938. To odločitev plenuma obratnih zaupnikov so zaupniki sporočili delavstvu pri KID po posebnih letakih. Zaradi teh letakov, ki so jih podpisali vsi zaupniki in so bili tudi v nekaj dneh zaplenjeni, so bili vsi zaupniki najprej policijsko kaznovani od 100.—do 500.—din, zatem pa so bili še vsi obtoženi po čl. 4 zakona o zaščiti države. In v četrtek dne 14. t. m. se je vršila v Ljubljani pred sodnikom poedinem razprava proti vsem 16 zaupnikom. Vsi zaupniki so svojo krivdo zanimali. Kmalu po tem zaslišanju je bila razprava preložena na poznejši čas, da se pregledajo še razne stvari in preiščejo razne med tem dosepele in urejene zadeve. V tej pravdi bo odločilna tudi sodba Državnega sveta, o kateri tudi poročamo.

ZIDANI MOST

Tudi banke že prodajajo radio-aparate. Na ročnik iz Zidanega mosta nam piše: Pred meseci je večkrat prihajal k meni potnik neke celjske tvrdke iz radio-aparati in mi po dolgem prigovarjanju le vsilil radio-aparat, za ceno skoro 4000 din. Aparat sem imel nekaj dni doma in sem ga nato istemu potniku vrnil, ker sploh ni igral ter vzel drugega od iste tvrdke. Ob prejemu prvega aparata sem podpisal potniku nek papir, samo da potrdim, da sem aparat sprejel in nisem sploh utegnil prečitati, kaj vse je bilo na tem papirju napisano, ker je bilo tega preveč. Tembol sem se začudil, ko sem pred kratkim prejel tožbo Srpsko-Svajcarske banke v Beogradu, ki me toži pri razsodišču Trgovske zbornice v Beogradu na plačilo kupnine za radio-aparat, ki sem ga imel le par dni in že zdavnaj vrnil celjski tvrdki. Šele sedaj sem iz tožbe razvidel, da sem takrat, ko sem prejel aparat podpisal naročilnico, s katero kupujem aparat od te banke in da je celjska tvrdka le posredovalka banke, ne pa da bi prodajala aparat samo kot je meni zatrijeval njen potnik. Šele sedaj sem tudi videl, da sem podpisal v naročilnici, še preden sem aparat sploh poznal, da je aparat popolnoma dober in da se odrekam ugovora, da ne bi bil dober. Ravno tako sem podpisal, da mi ima banka pravico vsak čas odvzeti aparat, ako ne bi točno plačeval obroke in da v tem primeru zapadejo tudi vsi že plačani obroki, ter nimam pravice jih terjati nazaj. Jaz bi lahko potem takem plačal že skoraj celo kupnino, pa bi morda zadnjega obroka ne mogel plačati in bi mi tvrdka še smela odvzeti aparat, obenem pa bi tudi obdržala vse to, kar sem ji plačal. Takih neugodnih določb je v tej pismeni pogodbi še več. Vprašam Vas, ali je vse to veljavno in ali je beograjski banki dovoljeno sklepati take kupčije? — Po našem mnenju določbe v naročilnici, da morate Vi vrniti aparat in da izgubite tudi vse že plačane obroke ter izjava v naročilnici, da je aparat dober in da se odrekate vsakega ugovora, da bi aparat ne bil dober, ne glede na to, da aparata sploh niste imeli prilike preizkusiti, ne morejo biti

Veličastna proslava kulturnega dela v Hrastniku

Za dne 10. t. m. nameravana proslava 30-letnice obstoja pevskega zbora Vzajemnosti II. v Hrastniku, se je zaradi slabega vremena vršila preteklo nedeljo in je bila res prava manifestacija proletarske zavednosti, kar je lahko v ponos delavstvu cele Slovenije.

Po prihodu vlakov se je razvil ogromen spreved, kateremu na čelu so bili kolesarji, mladina, steklarica in rudarska godba. Vse delavske hiše so bile s cvetjem in rdečimi zastavami okrašene, raz okna so sodružice sipale cvetje na spreved zlasti na mladino, katera je z vso otroško navdušenostjo prepevala delavske pesmi. Spreved se je vil na veselični prostor, kjer se je vršilo slavnostno zborovanje, katero je otvoril in vodil s. Beutel, ki je tudi pevovodja zbora. Pozdravil je vse navzoče, zlasti pa hrastniškega župana s. K. Malovrha, predsednika centrale Vzajemnosti s. dr. Jelenca iz Ljubljane ter vse ostale goste.

Burno pozdravljen, je uvodoma govoril s. Malovrh, kateri je kot sodrug in kot župan častital ustanoviteljem in dosedanjim članov Vzajemnosti in vzpodbujal mladino, da se priključi in nadaljuje započeto delo za razvoj delavske kulturne organizacije. Posebej je čestital pevovodji s. Beutlu za njegovo neumorno delovanje in uspehe na pevskega polju. Za njim je s. dr. Jelenec v lepem govoru orisal pomen izobrazbe za delavstvo in v imenu centrale čestital pevskega odseku na dosedanjih uspehih.

Prireditve so dalje pozdravili: ss. Köllner in Oberškral za strokovne organizacije in Jamšek za »Vzajemnost I.« iz Hrastnika. Krč za strokovno organizacijo, Brezar pa za »Vzajem-

nost« iz Kranja, Zupan za delavske kolesarje in Dečman za »Vzajemnost« iz Litiije ter Hudi za športni klub Hrastnik.

Končno je govoril s. Petejan iz Maribora, ki je orisal vse težkoče in žrtve delavstva na kulturnem polju in pomen kulturne organizacije. Omenil je kulturne razmere delavstva v čehoslovaški republiki in vzpodbujal vse zlasti mladino, da sledi vzgledu čehoslovaških sodrugov, pridno širi naše kulturne in strokovne organizacije, čita in širi knjige Cankarjeve družbe. »Delavsko politiko« in ostali socialistični tisk.

Vsi pozdravi so bili sprejeti z burnim odbravanjem, za katere se je iskreno zahvalil s. Beutl. Nato je s. Saurič podal pregled delovanja in razvoja društva v zadnjih tridesetih letih, iz katerega je razvidno, kako težki so bili časi steklarjev, ki so vodili hude boje z nemškimi šovinisti, preden so razbili nemško pevsko društvo in ustanovili svoje delavsko-socialistično pevsko društvo. S. Maurer je v imenu pevskega odseka izročil s. Beutlu krasen znak za njegovo požrtvovalno delo v svojstvu pevovodje za kar se je Beutl ves ganih zahvalil in obljubil, da bo tudi v bodoče posvetil vse svoje moči napredku pevskega zbora Vzajemnosti in za ostali delavski pokret.

Pri slavnosti je pel jubilejni pevski zbor, obe godbi pa sta neumorno igrali. Popoldne se je vršila veselica, ki je kakor dopoldanska slavnost, lepo uspela, za kar gre prirediteljem vse priznanje.

Ves čas je bil navzoč in pridno pomagal pri delu ustanovitelji prvega pevskega društva s. Papež, ki je bil deležen obilo čestitk in pozdravov.

MARIBOR

Del. kulturna društva (vseh 15.) se naprošajo, da prihodnji teden pripravijo vse predmete, ki jih nameravajo dati v kulturno razstavo. Prvega avgusta se bo začela razstava urejevati in mora do 4. avgusta biti vse gotovo. Za drobne dragocene predmete naj se preskrbe vitrine pod steklom. Slike naj bodo po možnosti povečane, male slike in razglednice naj se pa pritrde z gumiranimi vogalčki, ki se dobe v papirnicah, na bloke svetlosivega močnega kartona, v dveh vrstah (po 3 v eni, torej 6 na enem bloku). Na vrhu naj se označi organizacija, pod vsako sliko se pa prilepi trak papirja, na katerem bo s strojem napisano, kaj slika predstavlja. (Lahko je tudi več slik na enem bloku, a največ 12). Vzame naj se samo res lepe in najbolj značilne slike iz društvene življenja, ne samo običajne skupinske slike. Povečane slike in bloki naj bodo v okvirjih, črne ali temnordeče barve. Za to so dobre tenke in ozke laticе, ki se ovijejo s krep-papirjem. Podrobnejša navodila v dvorani Delavske zbornice in v naši upravi.

Voščeno platno, namizni prtji pri Jakob Lah, Maribor

Kazen zaradi neprijavljenega sestanka. Sresko načelstvo Maribor, desni breg je obsodilo zidarja Ivana Mozetiča na kazen din 3000.—, oziroma na 20 dni zaporu v slučaju neizterljivosti, češ da je sklical 13. februarja t. l. v Studencih in v Radvanju sestanke tekstilnih delavcev, ne da bi jih prijavil. Mozetič je vložil proti tej sodbi pritožbo na bansko upravo, ki pa je pritožbo zavrnila, češ da je krivdo Mozetič sam priznal, a razen tega je še potrjena po pričah Francu Stritihu in Branku Babiču. Obenem je ministrstvo notranjih zadev odredilo da se Mozetiču odreče pravica do daljnjega bivanja v Jugoslaviji, ker je italijanski državljani in je moral Mozetič 10 dni po prestani kazni zapustiti našo državo. Istočasno z Mozetičem je bil kaznovan na enako globlo tudi Ljubljancan L., ker je prišel na dotična sestanka in so ga detektivni na povratku s sestanka aretirali v vlaku na Pragerskem, kjer so našli pri njem tudi seznam ude-

ležencev in na ta način prišli sestanku na sled.

Prijava zasebnih prenočišč. Prijave za obisk letošnjega VII. Mariborskega tedna in proslave dvajsetletnice osvobodjenja dokazujejo, da bo prišlo od 4. do 17. avgusta v Maribor toliko tujcev, da jih v hotelih in drugih javnih prenočiščih ne bo mogoče nastaniti. Radi tega se obračamo na vse, ki bodo imeli v tem času na razpolago zasebna prenočišča, da jih dajo na razpolago prireditvenem vodstvu proti primerni odškodnini. Prijave sprejema od 25. t. m. vsak dan od 15. do 17. ure pisarna »Putnik« v Gradu.

Pevsko društvo pekovskih pomočnikov in pekovski športni klub (PSK) v Mariboru prireditve v nedeljo, dne 31. julija t. l. veliko polno veselico na vrtu gostilne Pulko na Teznu. Na sporedu je petje in druge raznovrstne zabave. Igra priljubljena godba. Začetek ob 13. uri. Vstopnine ni. Prijatelji društva vljudno vabljani! — Odbor.

Krojni tečaj za žensko krojaštvo, ki ga vodi banovinski strokovni učitelj g. Knaflj, se odpre v Mariboru dne 1. avgusta t. l. ob 18. uri v poslopju dekliske meščanske šole (poleg Mestne hranilnice). Pričlenjeni udeleženci so bili pismeno obveščeni. Novi zainteresirani lahko dobijo informacije v pisarni obrtnopospeševalnega referata na sreskem načelstvu.

Fotomaterstvo je šport, ki se pri nas nenehno lepo razvija. Naši fotomaterji so dosedaj že tako umetniško višino, da se lahko udeležujejo največjih mednarodnih razstav in tekmovanj in dosejajo celo prve nagrade. Zato je razumljivo, da postaja zanimanje za fotomaterska dela tudi med najširšimi sloji vedno večje. To so pokazale vse dosedanje naše fotomaterske razstave in to bo pokazala tudi letošnja v okviru VII. Mariborskega tedna od 6. do 15. avgusta.

Mestno poglavarstvo Maribor razglašja. Razpisana sta natečaja za sprejem v pomorsko zrakoplovno podčastniško šolo v Divuljah ter strokovno podčastniško šolo v Šibeniku. Vsi tozadevni pogoji so razvidni na mestnem vojaškem uradu.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Češki večer, katerega je preteklo soboto priredila tukajšnja »Vzajemnost«, je v vsakem oziru kar najlepše uspel. Udeležba je bila za ta julijski čas naravnost lepa. Spored je bil zelo pester in lep. Pevski del je častno opravil pevski odsek »Vzajemnosti« na Teznu, godbeni pa mandolinistični odsek mariborske Vzajemnosti, kateri je na tem večeru pod vodstvom s. Gregorčiča prvič javno nastopil in pokazal zelo lep napredek. Na sporedu so bile deklamacije, govorniki zbori in odlomek iz igre »Strajk« povečini od pisatelja Bezruč. Vse te točke so pobeški sodrugi s sodelovanjem nekaterih mariborskih sodrugov lepo in precizno izvajali ter pokazali veliko ljubezen do kulturnega dela. Vse pevske, godbene in dramske točke so bile sprejete z velikim aplavzom; veliko pozornost so vzbudile deklamacije, za kar gre deklamatorjem vse priznanje. Slavnostni govor je održal s. Petejan, ki je orisal pomen in potrebo takih prosvetnih večerov za dvig kulture med našim delavstvom in poglavitve vezi med našim in čehoslovaškim delavstvom. Govoril je na kratko o visoki kulturni in organizacijski stopnji čeških sodrugov in češkega naroda — o demokraciji in svobodi. Njegova izjava, da se mora sprejeti z navdušenim odobravanjem. Tega večera se je udeležil kot zastopnik mariborskih Čehov g. Bureš in lepo število tukajšnjih Sokolov.

Širite naš list!

ČETRTINSKA VOŽNJA ZA NARODNI TABOR V MARIBORU

Četrtninska vožnja velja od 12. do zaključno 16. avgusta t. l. in je namenjena jubilejni razstavi predvsem pa narodnemu taboru. (Obstoji tudi ugodnost polovične vožnje v območju Mariborskega tedna, ki se vrši od 6. do 15. avgusta 1938.) — Vsak prijavljenec-udeleženec proslave odnosno narodnega tabora, ki se vozi z vlakom, mora imeti: a) taborsko knjižico (po 2 din), b) taborski jubilejni znak (po 2 din), c) železniško legitimacijo (obrazca K-14 din 2). Vsak drugi udeleženec, ki se ne vozi z vlakom, mora imeti na proslavi: a) taborsko knjižico, b) taborski jubilejni znak.

Udeleženci, ki se vozijo z vlakom, kupijo na odhodni postaji polovično karto do Maribora, ki velja za brezplačno vožnjo nazaj. Obnem s to karto prejmejo tudi železniško legitimacijo obrazca K-14, na kateri dajo pri našem odhodu pred povratkom iz Maribora potrditi udeležbo na taboru. S taborsko knjižico in s taborskim jubilejnim znakom ima vsak udeleženec prost vstop na vse prireditve narodnega tabora. Drugih vstopnin ne bomo pobirali.

MARENBERG

Krasen delavski popoldan so imeli delavci iz Marenberga in okolice v nedeljo popoldne. Kljub soparni vročini je prišlo v gostilno Šikerja toliko delavcev in njihovih žen, da so bili obširni gostilniški prostori mnogo premajhni in je bila polna stranska soba. Še v veži so se gnetli in celo na ulici so stali delavci in skozi odprta okna poslušali predavanje s. dr. Reismana o naši delavski zaščiti. Na neštetihih slučajih krivic, ki so se zadnji čas zgodila delavcem po raznih podjetjih, je predavatelj v resnih in šaljivih besedah čez eno uro razlagal, kako je delavec zaščiten pred izrabljanjem po naših zakonih. Delavci so sami pritrdili, da podjetniki najbolj zlorabljajo nezavedne in neizobražene delavce in da je zato predvsem potrebno, da se vsak delavec izobražuje, da premišluje in čita svoj delavski časopis in da zvesto vztraja v organizaciji. To je najbolj potrebno v Marenbergu in okolici, kjer podjetniki do neznosnosti izrabljajo delovno silo in plačujejo take mezde, da si nobeden ne more ničesar nabaviti za zimo, kar zadene posebno stavbince. Povrh tega pa jih še priganjajo, če tudi delajo, da so res pravi trpin. Ob koncu se je priglasilo zopet lepo število novih naročnikov »Delavske politike«. Nbroj je bilo vrašanj o krivicah v Marenbergu, a s. Gradisnik je zbral za tiskovni sklad »Delavske politike« din 34,75. Vsi so bili silno zadovoljni s predavanjem in so si iskreno želeli, da bi se predavatelj čim prej zopet vrnil v Marenberg. S. Jelen je bil to pot žal zadržan in ni mogel priti. Pač pa smo imeli v svoji sredini zanimivega gosta, hčerko znanega socialnega češkega pisatelja Karla Novjia iz Prage, visokošolsko Sonjo, ki je z zanimanjem sledila temu našemu prosvetno-socialnemu delu med obmejnimi delavstvom, ki je sicer popolnoma prepuščeno samemu sebi in izrabljanju obmejnih nemških bogatašev.

»Wir marschieren...« Tudi v obmejnem Marenbergu se je lepo razvil turistični promet. Iz vseh krajev so prišli gostje na počitnice, a posebno mnogo jih je iz bližnje Nemčije. Sicer jim tam ne dovolijo vzeti mnogo denarja seboj, toda Nemci imajo v Marenbergu vse polno sodrugov, znancev in prijateljev in tako že med seboj poročunajo, da lahko pridejo preko meje tudi brez denarja k nam na letovanje. Te dni smo imeli celo večji obisk iz Berlina. Prihajalo se je okrog 30 nemških visokošolcev, ki so se po prihodu vlaka na postajo Vuhred formirali v spreved, nato korakali med pevanjem znane nemške pesmi: »Wir marschieren« proti Marenbergu. Ko so prišli v trg, so se brez vodiča ustavili pred tukajšnjim zastopnikom Nemcev g. Langom in dva moža sta stopila v hišo, drugi so ostali v pozoru na trgu, nakar so bili gostoljubno pogosteni od Marenberžanov. Naslednji dan so se odpeljali na obisk svojih soplemenjakov v Maribor, od tam v Kočevje in dalje proti jugu. Berlinski obisk je vzbudil med domačini vseobčo pozornost in je gotovo, da v teh dneh takšne parade gostov vzgojno prav ugodno učinkujejo na obmejno prebivalstvo.

SLOV. BISTRICA

Odhodnico zavednega sodruga Stanka Šnajderja je obhajalo I. delavsko kolesarsko društvo pretekli teden v svojem društvenem lokalu v hotelu »Beograd«. Tamburaški odsek je uvo doma zaigral »Delavski pozdrav«, nato se je podpredsednik Gornjak Vinko v toplih besedah zahvalil Stankotu za pridno in požrtvovalno sodelovanje v vseh društvenih odsekih in je zlasti naglasil veliko razumevanje, ki jo je pokazal ta mladi sodrug za delavsko kulturno in sportno delovanje. Prepričani smo, da bo s. Stanko tudi v Prevaljah, kamor odhaja, imel dovolj prilike, da se bo lahko udeleževal v delavskem gibanju in na kulturnem polju. Govorilo je še nekaj sodrugov, pevski odsek pa je zapel več delavskih pesmi. Ob prisrčnem tovarštvu je potekel poslovljni večer, kljub šrenkemu občutku, da nas zapuša adilen in dober sodrug. V Prevaljah želimo sodrugu Stankotu mnogo uspeha v poklicu in društvenem delu.

STUDENCI PRI MARIBORU

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 31. t. m. II. mladinski dan, na predvečer, v soboto, dne 30. t. m. akademijo s pričetkom ob 8. uri v gost. Mraz. V nedeljo dopoldne pa bo koncert v studentskem parku in sicer ob pol 11.—12. ure. — Naproša se vse kulturne, športne in strokovne organizacije, da ne prireditve na ta dan nobene prireditve in da se udeležijo te proslave. — Odbor.

Iz mednarodne politike

Konferenca štirih glede čehoslovaškega vprašanja.

Nemški poslanik v Londonu je razgovorjal z angleškim predsednikom vlade Chamberlainom ter predlagal, da se skliče glede čehoslovaškega manjšinskega vprašanja konferenca štirih velesil (Nemčija, Francija, Vel. Britanija in Italija). Nemčija kaže s tem zopet svojo miroljubnost, ki ima namen ali zavleči rešitev ali pa tudi izločiti vpliv Rusije. V mednarodnih krogih predlogu prav ne zaupajo, ker ni verjetno, da bi se na konferenci doseglo soglasje in ker bi se s tem kršila suvereniteta čehoslovaške republike. — Angleška vlada pa je baje s predlogi jako zadovoljna?

Združene države oborožujejo Kitajsko in Japonsko.

V Zedinjenih državah so prepovedali izvoz orožja. Uradna statistika pa kaže, da so Zedinjene države prodale mnogo letal in drugega vojnega orožja v Kino, Japonsko in holandsko Indijo, kakor je bilo uradno dovoljeno. Prepoved izvoza je torej pospešila kupčijo. Kapitalist vedno najde pot, da obide zakon.

Vatikan in rasizem.

V Vatikanu so vznemirjeni, ker je pričel tudi Italija precizirati svoj plemenski program, ki naj poživlja akcijo italijanske politike. Italijanski listi razjasnjujejo pojem rasizma ter doživljajo, da Italija hoče štiti italijansko raso, ne se pa izključevati od drugih. To je neza-

upanje v »svojo čistost«. Z ozirom na to, ker se Vatikan oglašal ob tej priliki, utegne nastati nov spor med Vatikanom in Mussolinijem. Mussolini hoče štiti svobodo akcije in propagande, ne briga ga pa toliko Vatikan in rasa.

Rusija in Japonska.

Rusija je zasedla del mandžurskega ozemlja, češ, da je njen. Na japonski protest so rekli, pa pridite ponj.

Imamo pa še nov dogodek. Blizu vasi Vidnoje ob rusko-mandžurski meji se je vozilo po reki šest mandžursko-japonskih vojakov v motornem čolnu. Pri vasi Fajngov na ruskem ozemlju so se izkrcali in pričeli streljati na ruski motorni čoln. Ruska straža je te vojake vjela in z njimi čoln in orožje. Japonska je ultimativno zahtevala izpraznitev ozemlja okoli Čankufenga, sicer bo Japonska rabila silo.

Arabske brošure s Hitlerjevo sliko.

Palestina in Transjordanija delata Angliji skrb. Upori in umori so na dnevnem redu. V zadnjih 24 urah je bilo umorjenih 12 židov. Agitacijo vrši neka tuja sila nad arabskimi političnimi funkcionarji z brošuro v arabščini, ki nosi Hitlerjevo sliko. Angleške oblasti iščejo razširjevalce brošur.

O umaknitvi prostovoljcev iz Španije.

V smislu sklepa odbora za nevmešavanje špansko državljansko vojno glede umaknitve prostovoljcev vladi še nista odgovorili, ne nacistična ne republikanska.

Po konferenci v Evianu

Zastopanih 332 držav.

Nacionalni šovinizem je izbral plemensko vprašanje v svoje politične in imperialistične namene. Z gesli, ki so brez velike realne vrednosti, izvajajo svojo politiko. Rasizem ima pa še eno veliko napako, ki zbuja nezaupanje. Ta je, da vsak rasizem trdi o sebi, da je sam najpopolnejši in da so drugi narodi ali človeška plemena manjvredna. Logična posledica tega naziranja je, da je treba manjvredne narode voditi in vladati nad njimi. To naziranje je povzročilo zaenkrat preganjanje židov in ljudi, ki imajo drugačne nazore o plemenih človeštva in družabnem redu.

Na inicijativo predsednika Zedinjenih držav, Roosevelta, je bila sklicana v Evian v Francijo mednarodna konferenca, ki naj reši te nesrečne begunce, ki so morali zapustiti domovino, ker so bili izobčeni iz družbe in oropani svojih služb in imetja.

Na zadnji seji konference je o naivnejših uspehih konference rekel lord Winterton, da je Amerika obljubila, da sprejme vsako leto 28.000 naselencev. Izvoljeni stalni begunski odbor se bo že 3. avgusta v Londonu konstituiral. Ta odbor, ki mi bo najbrže predsedoval Amerikane, bo predvsem stopil v stik z nemško vlado, da se bo emigracija neimovnih ljudi olajšala in v redu vršila. V Palestino ni mogoče pošiljati večjega števila naselencev, ker so tam nemiri in se namerava Palestina razdeliti. Anglija pa je pripravljena prepuštili izselencem afriško pokrajino Kenjo (južno od Abesinije), ki je trikrat tako velika kakor čehoslovaška republika in ima le tri milijone prebivalcev, med katerimi je 17.000 Evropejcev in 50.000 Arabcev in Indijcev. Anglija je doslej posredovala naselitev v Palestini. Od leta 1922. do danes je prišlo v Palestino 300.000 Židov, med temi 40.000 iz Nemčije. To je v taki meri danes nemogoče.

Predsednik konference Taylor je rekel, da iznova poudarja, da so bolečine in trpljenje, ki se prizadevajo veliki skupini prebivalstva, neopravičene in so zavzele tako katastrofalen obseg, da pomenijo resno ogrožanje svetovnega miru. Na konferenci navedena dejstva nas opominjajo k pomoči. Konferenca pomeni le začetek. Mehanizem smo spravili v tek in nihče ga ne bo ustavil.

Zastopnik Bolivije je izjavil, da Društvo narodov že tisočem rešilo življenje in novi izseljenci bodo samo koristili kulturnim centrom, kamor bodo prišli.

Poslanik Berenger se je zahvalil v imenu francoske republike konferenci za trud. Francija ostane zvesta svojim načelom, bo dalje sodelovala v znamenju mednarodnega bratstva ter smatra to akcijo kot pričetek kolektivnega dela, kot uspeh kolektivnega dela sploh.

Glede sprejemanja emigrantov so se izjavile še druge države. Sklenjene resolucije predloži izvoljeni odbor tajništvu Društva narodov v Ženevi.

Konferenca pomeni obsežno akcijo proti najnevečjemu barbarizmu, ki prezira najenostavnejša načela mednarodnega prava.

PTUJ

Dramatični odsek »Vzajemnosti« prične s pripravami za predstojajočo jesensko sezono že 1. avgusta. Pridite vsi, ki se želite udeležiti kratkega pripravljalega dram. tečaja in sodelovati v igri, ki jo bomo vprizorili septembra v okviru proslav 20-letnice obstoja Jugoslavije. Vs podrobnosti lahko izveste na seji dram. odseka, ki se bo vršila v sredo, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih »Vzajemnosti« Pannonska 5.

Krajevni Medstrokovni odbor priredi v nedeljo 31. t. m. zlet na Boč. Odhod zjutraj z vlakom do Poljčan, skupina kolesarjev pa istočasno (ob 6. uri točno) z Dravskega mosta v Ptuj, čez Ptujsko goro na Studence. Vsaka skupina odrine po svoji poti na vrh, kjer se skupaj navžijemo svobodne narave. Opozorjamo sorodne del. strokovne, kulturne in kolesarske organizacije tudi iz drugih krajev na naš zlet in jih vabimo k soudeležbi. Družnost!

Ameriški finančni minister Morgenthau je te dni obiskal Pariz, kjer je razgovarjal s francoskimi državniki. Morgenthau spada v ožji krog Rooseveltovih sodelavcev.

Morda res ne vedo, kdaj bodo volitve v skupščino

Kar nočejo povedati, kdaj bodo volitve v narodno skupščino. Morda res ne vedo? Zakoni so tudi tako zapleteni, da je o njih napisal dr. Dragotin Janković kar celo razpravo v beograjskem »Vremenu«.

Približno to-le pove:

Po ustavi je določeno v členu 54., da traja doba narodne skupščine štiri leta. Ustava pa ničesar ne določa, kdaj in v katerem roku naj bodo volitve v novo skupščino. O narodni skupščini ustava govori v členu 115. samo glede sklicanja narodne skupščine, kadar hoče izpreminjati ustavo. O razpuščanju, sklicanju in novih volitvah pa ustava molči.

Določbe o volitvah poslancev so le v zakonu o volitvah poslancev, ki pravijo, da se morajo nove volitve vršiti najkasneje v treh mesecih po razpustu skupščine. Nova zbornica pa se mora sklicati štiri mesece po razpustu skupščine.

Take so določbe veljavnega volilnega zakona.

S tem pa stvar še ni opravljena, ker ima vlada pooblastilo, da sme izdati nov volilni zakon z naredbo. To pooblastilo je dala vladi sedanja narodna skupščina.

Če bi bila skupščina razpuščena pred potekom dobe ali šele po poteku, bi ti roki navidez veljali.

Gre za vprašanje, ali se ta dva roka računata po dnevu volitve ali po dnevu sklicanja skupščine. Sedanja ustava ne pove s tem ničesar, srbska ustava iz leta 1903. pa je računala rok od volitev. Mandat sedanje skupščine poteče 5. maja 1939, ker so bile zadnje volitve 5. maja 1935. Nove volitve bi morale biti po sedanjem volilnem zakonu, v treh mesecih, to je 5. avgusta 1939. — Kateri rok ali od volitev ali od sklicanja narodne skupščine naj velja, pa bo odločala vlada, ker ni v ustavi in ne v volilnem zakonu jasnih določb. Prej bo zmagalo stališče, da roka trije in štirje meseci veljata šele od sklicanja skupščine. Po tem naziranju bi potekla tudi poslovna doba skupščine šele 20. junija 1939, ker se je vršila prva seja 20. junija 1935; skrajni rok za volitve pa bi bil 20. septembra 1939.

Narodno skupščino razpušča kraljevska oblast po svoji dispoziciji lahko tudi pred potekom poslovne dobe.

Ta razglabljanja veljajo za sedanjo zakonodajo. Kakšen bo novi volilni zakon, če ga vlada dekretira z naredbo, pa seveda ni še jasno.

Jubilej belgijskih strokovnih organizacij

Ob štiridesetletnici ustanovitve.

Belgija je majhna dežela. Toda Belgija ima veliko delavsko gibanje. To ni samo številčno močno! Ob gigantskih naporih si je pokolenje izvajalo velike pridobitve. Pri tem ne mislimo na zadruge po vaseh, ne na domove, ki dičijo industrijske kraje, na igrišča, kopališča, planinske domove... Ne, ne, belgijsko gibanje je veliko po svojih duhovnih vrednotah, po dejstvu, da je svoj pečat utisnilo formiranju celega razreda.

Značaj delavskemu gibanju dajo duhovno mladi Vandervelde, De Brouckere in drugi. Vsi žive z gibanjem. In če so tudi v političnem gibanju razna naziranja, ki jih vsak sme svobodno izpovedovati, bodisi na desnici ali levi. Tako stojita Spaak in De Mann na desnici, Vandervelde in De Brouckere pa na levi, ali belgijsko gibanje je vseeno veliko.

Njegova moč je v strokovnih organizacijah, ki obhajajo ta mesec štiridesetletnico svojega obstoja.

Strokovne organizacije v Belgiji so duhovno in organizatorično jedro belgijske delavske stranke.

Na svojem kongresu v aprilu 1898 se je sklenilo ustanoviti strokovno komisijo. Prvi kongres se je pa vršil 30. julija 1938. Vse dotlej je

obstojala sindikalna komisija delavske stranke. Tedaj pa je bila ustanovljena Splošna konferenca (zveza) dela v Belgiji.

Odbor za prireditve slavnosti je delal več mesecev. Hotel je pokazati, da je organizacija tudi ob štiridesetletnici mlada, da je čvrsta ter da vzgaja sedaj kakor prej mlade borce, aktivne in neustrašene, ki so sposobni za nadaljevanje dela, ki je bilo pričelo pred štiridesetimi leti.

Da se je ta duševnost tembolj manifestirala, so belgijski sodruzi pričeli svoje slavje s kongresom strokovno organizirane mladine.

Kongres mladine, na katerem je bil tudi Vandervelde kot ustanovitelj prvih strokovnih organizacij, je bil prvovrstno organiziran. Mladina je podala stvarne temeljite referate, sodelovala so kulturna, pevška, sportna društva in delavske godbe pri vrlo uspehi akademiji.

Mladina je na kongresu lepo in stvarno debatirala. Po mestih so prejšnji dan korakali tisoči in tisoči mladine, ter prepevali pesmi o novi bodočnosti.

Da, bodočnost nas kliče. Odzovimo se, da bo bodočnost v svetu boljša in vesela.

Delavski pravni svetovalec

Šivalni stroj (Mežica)

Vprašanje: Kupil sem svoj čas šivalni stroj in ga odplačeval v obrokih. Nisem pa mogel vsega plačati in tudi sedaj ne morem več plačevati, zaradi česar sem tvrdki ponudil, da mi vzame stroj nazaj in da ji še plačane obroke popustim, pa trdka noče o tem ničesar slišati, ampak zahteva od mene celo plačilo. Ali upravičeno?

Odgovor: Tvrdka ni dolžna pristati na to, da ji Vi stroj vrnete, ampak lahko zahteva od Vas plačilo cele kupnine.

Nezakonski otrok (Hrastnik)

Vprašanje: Moj nezakonski otrok je bil v oskrbi matere, ki pa je sedaj umrla. Otroka je prevzela neka njena sorodnica. Rad pa bi imel otroka jaz sam, vendar mi ga sorodnica noče izročiti. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Pojdite na sodišče in tam zahtevajte, da sodišče izda sklep, s katerim izroči otroka v vzgojo in oskrbo Vam. Mislimo, da bo sodišče Vašemu predlogu moralo ugoditi, ko otrok nima več matere.

Skupno gospodinjstvo (Mežica)

Vprašanje: Upravna oblast me hoče kaznovati, češ, da živim v skupnem gospodinjstvu z materjo svojega nezakonskega otroka, kar pa ni res, ampak le stanujem pri njenih stariših. Ali je postopanje upravnega oblastva proti meni upravičeno?

Odgovor: Če ne živite v skupnem gospodinjstvu Vas upravna oblast t. j. okrajno glavarstvo seveda ne more kaznovati, pa tudi, če bi živeli, bi Vas lahko kaznovalo le, če bi s tem motili javni mir in red, ali če bi Vaše postopanje bilo smatrati za nedostojno ponašanje na javnih ali javnosti dostopnih krajih. Če

Vas bo okrajno glavarstvo kaznovalo se imate pravico pritožiti na bansko upravo in v slučaju, da bo tudi ta neugodno odločila, na upravno sodišče.

Nesreča pri delu (Vitanje)

Vprašanje: Pri delu mi je odrgalo prst, kljub temu pa mi tukajšnji zdravnik odklanja rento. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Če ni Vaše nezgode prijavil Okrožnemu uradu že Vaš pristojni zdravnik, jo prijavite sami in zahtevajte rento, nakar Vam bo OUZD izdal odločbo. Če bo ta odločba neugodna se bode lahko pritožili zoper njo na sodišče delavskega zavarovanja.

Nedeljsko delo

Vprašanje: Pri podjetju, kjer delam, tečejo stroji tudi ob nedeljah in praznikih in meni, kakor tudi ostalim delavcem delodajalec noče dati nikakega doplačila k mezd, češ, da nam tako doplačilo ne gre. Ali je temu res tako?

Odgovor: Vsako nedeljsko delo je nadurno delo in ga je treba plačevati s 50% poviškom. S 50% poviškom Vam mora zato plačati tudi Vaš delodajalec vse ure, kolikor jih opravite ob nedeljah, ne pa onih, ki jih opravite ob praznikih, ker je praznike v tem oziru šteti kot navadne dneve.

Renta (Dobrlin)

Vprašanje: Ali ima moja mati, ki je živela z nekim rudarjem samo v skupnem gospodinjstvu pravico do rente sedaj, ko se je ta rudar smrtno ponesrečil?

Odgovor: Če so sicer podani pogoji za rento, bo morala Vaša mati rento dobiti tako, kot da bi bila zakonska žena dotičnega rudarja, ker pravila Bratovske skladnice izenačujejo poročene žene z neporočenimi.

V ogledalu

Katoliški starešina po starokatoliškem obredu. Mariborski časopisi iz Cirilove tiskarne se z ljubljanskim »Slovencom« vred dosledno zaganjajo v staro-katoliško cerkev in vse kar je z njo v zvezi. Prav radi tudi imenoma spravljajo v javnost, če se kak ločenec nato poroči po starokatoliškem obredu. Te dni pa se je nek odlični katoliški starešina, akademik z ugledno družabno in položajno pozicijo kljub intenzivnemu odgovarjanju katoliških veljav poročil z ločeno ženo po starokatoliškem obredu. V splošno začudenje pa to pot ni najti nobenega javnega zgražanja v »Nedelji«, niti v »Gospodariju«, niti v »Slovencu« in tudi tako poročeni gospod je obdržal svoj položaj, čeprav se mu je moral poprej nek naprednjak preko noči umakniti, da so dobili »svojega« človeka na tisto lepo mesto. Tudi pohujšanja ni bilo čutiti nikjer in je vsled tega upati, da bo imela v bodoče mariborska občina starokatoliške cerkve mir pred raznimi strupenimi napadi. Izkazalo se je zopet preizkušeno pravilo: »kar je dovoljeno bogu, ni dopuščeno volu«.

Kdor je socialist, je član »Cankarjeve družbe«.

Kis za vlaganje

Izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov ter žganjarna.

JAKOB PERHAVEC

Maribor, Gosposka ulica št. 9 — Telefon št. 25-80

Špirit za vlaganje

Vedno v zalogi: Rum, konjak, slivovka itd.

Na debelo! Na drobno!